

## POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z wniosku W. K. i innych,  
przy uczestnictwie S. K. i innych,  
o częściowy dział spadku po W. K. i podział majątku dorobkowego,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 20 grudnia 2012 r.,  
zażalenia uczestników W. K. i S. K.  
na postanowienie Sądu Okręgowego  
z dnia 4 lipca 2012 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie, pozostawiając  
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego  
w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2012 r., Sąd Okręgowy na podstawie art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c. w zw. z art. 519<sup>1</sup> § 2 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną wniesioną od postanowienia tego Sądu z dnia 27 grudnia 2011 r. przez uczestników postępowania S. K. i W. K. w sprawie o częściowy dział spadku po W. K. i podział majątku dorobkowego spadkodawcy oraz uczestniczki postępowania S. K., uznając, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od progu przewidzianego w art. 519<sup>1</sup> § 4 pkt 4 k.p.c.

Ustalił, że w toku postępowania wnioskodawcy: W. K., Ł. M., Z. K., K. K. wniesli o ustalenie, że w skład spadku wchodzi nieruchomość położona w S., składająca się z działek nr 961/1, nr 961/4, nr 957/18, nr 969/7 oraz nr 957/36 i nr 957/37, powstałych z dawnej działki nr 957/27 o łącznej powierzchni 0,9014 ha, objęta zbiorem dokumentów ZD [...] oraz roszczenie o zwrot wartości nakładu, dokonanego przez spadkodawcę W. K. wraz z żoną S. K. w trakcie trwania ich małżeństwa z ich majątku dorobkowego na nieruchomość, stanowiącą majątek odrębny S. K. - położoną w S., składającą się z działek o numerach 942/1, 969/3, 3694 (dawna pb 121) i 3769 (dawna pb 509), objętą wykazem hipotecznym lwh [...] księgą gruntową S. - polegającego na wybudowaniu na tej nieruchomości budynku mieszkalnego oraz budynku stodoły.

Postanowieniem z dnia 19 kwietnia 2011 r., Sąd Rejonowy ustalił skład majątku dorobkowego spadkodawcy W. K. i uczestniczki S. K. wskazując, że w jego skład wchodzi roszczenie o zwrot nakładu o wartości 155.700 zł poczynionego z majątku dorobkowego W. K. i S. K. na majątek odrębny uczestniczki, a w skład spadku po W. K. udział w 1/2 części w opisanej wyżej wierzytelności w kwocie 77.850 zł oraz prawo własności wskazanej we wniosku nieruchomości o łącznej wartości 92.100 zł. Ponadto Sąd przyznał na własność uczestnika W. K. prawo własności nieruchomości położonej w S., stanowiącej działkę nr 961/1 i 957/37 o łącznej wartości 6.600 zł oraz wskazaną wyżej wierzytelność w kwocie 77.850 zł, a także zasądził od wnioskodawcy R. K. na rzecz uczestnika spłatę w wysokości 14.687,50zł.

Apelację od powyższego orzeczenia wniesli uczestnicy postępowania S. K. i W. K., określając wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 233.550 zł.

Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2011 r., Sąd Okręgowy ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 99.137,50 zł, przyjmując, że łączna wartość składników wchodzących w skład spadku po W. K. wyniosła 169.950 zł. W wyniku oświadczeń spadkobierców W. K., złożonych w toku postępowania - tj. wnioskodawców: Z. K., W. K., K. K. i Ł. M., którzy przekazali swoje udziały w majątku spadkowym na rzecz wnioskodawcy R. K. bez żądania spłat z jego strony oraz uczestników S. K., D. Z., K. K. i E. K., którzy przekazali swoje udziały w majątku spadkowym na rzecz uczestnika W. K. bez żądania spłat z jego strony - wnioskodawcy R. K. przysługiwał udział w wysokości 5/12 części w majątku spadkowym zaś uczestnikowi W. K. udział w wysokości 7/12 części. Tak więc wartość udziału wnioskodawcy R. K. w majątku spadkowym wyniosła 70.812,50 zł, zaś wartość udziału uczestnika W. K. w majątku spadkowym wyniosła 99.137,50 zł.

Uczestnicy S. K. i W. K. wnieśli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 27 grudnia 2011 r., rozstrzygającego o ich apelacji, podając wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 232.800 zł. Sąd Okręgowy uznał jednak, że wartością przedmiotu zaskarżenia jest wartość konkretnego interesu, który wyraża się wartością rzeczy lub praw, których objęcie lub nieobjęcie rozstrzygnięciem sądu albo sposób ich podziału kwestionuje skarżący, a także wartość roszczeń, których rozstrzygnięcie jest przedmiotem zaskarżenia. Uwzględniając powyższe, wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej powinna zostać odniesiona do wartości przyznanych W. K. rzeczy oraz praw w łącznej kwocie 99.137,50 zł (sumy kwot: 77.850 zł stanowiącej połowę wartości wierzytelności wchodzącej w skład spadku, 6.600 zł stanowiącej wartość nieruchomości przyznanej uczestnikowi postępowania oraz 14.687,50 zł zasądzonej na rzecz uczestnika spłaty).

Od postanowienia Sądu Okręgowego odrzucającego skargę kasacyjną zażalenie wnieśli uczestnicy postępowania S. K. i W. K., zarzucając naruszenie art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c. w zw. z art. 519<sup>1</sup> § 2 k.p.c. i art. 519<sup>1</sup> § 4 pkt 4 k.p.c. przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w przyjęciu, że wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie wynosi 99.137,50 zł, a w konsekwencji odrzucenie skargi kasacyjnej, w sytuacji gdy wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 232.800 zł. Uczestnicy wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd drugiej instancji trafnie zauważył, że w sprawach o dział spadku i podział majątku wspólnego w razie zaskarżenia postanowienia co do istoty sprawy wartość przedmiotu zaskarżenia wyznacza z reguły nie wartość całego dzielonego majątku, lecz wartość konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego środek dotyczy. Oznacza to, że w tych sprawach wartość przedmiotu zaskarżenia – w zasadzie – nie może przekraczać wartości udziału należącego do uczestnika wnoszącego skargę kasacyjną. Jednakże, wyjątkowo, gdy przedmiotem zaskarżenia jest sama zasada zniesienia współwłasności albo rozstrzygnięcie dotyczące roszczeń z tytułu posiadania rzeczy wspólnej lub tytułem zwrotu pożytków albo rozliczenia nakładów, wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 czerwca 2009 r., IV CSK 107/09, Lex nr 512006, z dnia 6 maja 2010 r., II CZ 38/10, Lex nr 585774, z dnia 1 czerwca 2011 r., II CZ 27/11, Lex nr 1027178, z dnia 23 lutego 2012 r., V CZ 124/11). Taka sytuacja zachodzi także wówczas, gdy przedmiotem zaskarżenia jest zastosowany sposób zniesienia współwłasności. Wówczas wartość przedmiotu zaskarżenia wyznacza wartość rzeczy i praw majątkowych będących przedmiotem zaskarżonego orzeczenia podziałowego. W sprawach o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami wartością przedmiotu zaskarżenia jest wartość poszczególnych rzeczy i praw, których objęcie lub nieobjęcie rozstrzygnięciem sądu albo sposób ich podziału kwestionuje skarżący, a także wartość roszczeń dochodzonych w tych sprawach (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, OSNC 2004, nr 1, poz. 11, z dnia 12 lipca 2007 r., III CSK 177/07, Lex nr 964469). Odnosząc powyższe reguły dotyczące ustalania wartości przedmiotu zaskarżenia do okoliczności sprawy, należy podzielić stanowisko skarżących, że zarówno w apelacji, a następnie w skardze kasacyjnej, uczestnicy postępowania kwestionowali, co do zasady, objęcie postępowaniem o podział majątku wspólnego pomiędzy spadkodawcą W. K. oraz uczestniczką postępowania St. K. roszczenia o zwrot nakładów o wartości 155.700 zł poczynionych z majątku wspólnego na majątek odrębny uczestniczki postępowania S. K. W tej sytuacji, wartość całego roszczenia

o zwrot wartości nakładów, a nie tylko jego ½ części, powinna być uwzględniona przy ustalaniu wartości przedmiotu zaskarżenia. Tym bardziej, że uczestnicy postępowania kwestionowali w ogóle możliwość rozliczenia tego roszczenia w ramach postępowania o podział majątku wspólnego w sytuacji, gdy – ich zdaniem – nie istniał jakikolwiek składnik tego majątku uzasadniający możliwość toczenia się sprawy o podział majątku wspólnego. Ponadto, w apelacji uczestnicy kwestionowali dokonany przez Sąd pierwszej instancji sposób podziału spadku i zniesienia współwłasności w zakresie dotyczącym nieruchomości. Uczestnik postępowania domagał się bowiem przyznania dodatkowo na własność – oprócz działek nr 961/1 i 957/37 - działki nr 969/7, której wartość, według ustaleń Sądu pierwszej instancji, wynosiła 77.100 zł. Wartość tego składnika majątkowego powinna więc być także uwzględniona przy ustalaniu wartości przedmiotu zaskarżenia apelacji, a następnie skargi kasacyjnej, zawierającej również wniosek o wydanie orzeczenia reformatoryjnego uwzględniającego wniosek uczestników postępowania o przyznanie na wyłączną własność W. K. także działki nr 969/7. Z tych względów wartość przedmiotu zaskarżenia apelacji, a następnie skargi kasacyjnej, przekraczała wartość przedmiotu zaskarżenia, określoną w art. 519<sup>1</sup> § 4 pkt 4 k.p.c.

Z tych względów, uznając zażalenie za uzasadnione, orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398<sup>16</sup> k.p.c. w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 i art. 13 § 2 k.p.c. oraz na podstawie art. 108 § 2 w zw. z art. 398<sup>21</sup>, art. 394<sup>1</sup> § 3 i art. 13 § 2 k.p.c.

